

1. Parter och domslut

1.1 Tomas Johansson

Parter

Tilltalad

Stig TOMAS Johansson, 19710619-7879

Södra Åsgatan 58, 816 30 Ockelbo

Offentlig försvarare

Advokat Michael Hennel

Advokatfirman Hennel AB

Södra Strandgatan 16, 802 50 Gävle

Åklagare

Kammaråklagare Mats Ljungqvist

Åklagarmyndigheten

Riksenheten för säkerhetsmål

Box 57, 101 21 Stockholm

Domslut

Brott som Tomas Johansson döms för

Grov obehörig befattning med hemlig uppgift, 19 kap 8 § brottsbalken, 2016-01-01 till 2018-01-01, Sverige

Påföljd

Villkorlig dom

Samhällstjänst 200 timmar

Om fängelse i stället hade valts som påföljd skulle fängelse 8 månader ha dömts ut.

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress

Box 1194

801 36 Gävle

Besöksadress

Lantmäterigatan 4

Gävle

Expeditionstid

måndag - fredag

08:00-16:00

Telefon

026-17 67 00

E-post

gavle.tingsratt@dom.se

Webb

www.gavletingsratt.domstol.se

Sekretess

Sekretessen enligt 15 kap 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig för uppgifter som lagts fram vid förhandling inom stängda dörrar och som rör verksamhet för att försvara landet eller planläggning eller annan förberedelse av sådan verksamhet eller som i övrigt rör totalförsvaret.

Det förordnande enligt 5 kap. 4 § rättegångsbalken (yp pandeförbud) som meddelats under rättegången för uppgift för vilken det gäller sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen ska fortsätta gälla för de under förhandlingen bakom stängda dörrar närvarande personerna. Förordnandet gäller till 2042-11-08 och innebär inte någon inskränkning i vad som i övrigt gäller för sekretess. Överträdelse av förbudet är förenat med straffansvar.

Brottsofferfond

Tomas Johansson ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Staten ska stå för kostnaderna.

Michael Hennel får ersättning av staten med 77 699 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 59 122 kr arbete
- 2 640 kr tidsspillan
- 397 kr utlägg
- 15 540 kr mervärdesskatt

2. Yrkanden

2.1 Stämningsansökan, aktbilaga 10, 2022-04-22, åtalspunkt 1

Grov obehörig befattning med hemlig uppgift, 19 kap 8 § brottsbalken, 2016-01-01 – 2018-01-01, Sverige

Gärningsbeskrivning

Tomas Johansson har under perioden november 2015 t.o.m. juli 2016 inom riket, utan syfte att gå främmande makt tillhanda, obehörigen befordrat samt röjt hemliga uppgifter om försvarsverk, uppgifter vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för rikets försvar. Detta genom att på ett internetforum publicera hemliga uppgifter om 13 st försvarsanläggningar vilka framgår av hemlig bilaga B sid 28. Gärningarna är att bedöma som grova eftersom de hemliga uppgifterna rört förhållanden av stor betydelse för rikets försvar.

3. Skäl

Åklagarens yrkanden m m se bilaga

Inställning

Tomas Johansson har bestritt ansvar för brott. Han kan varken vidgå eller förneka att han har gjort publiceringarna. Han har inte röjt hemliga uppgifter. Han har inte haft uppsåt att befordra eller publicera och det har inte varit till men för rikets försvar. Han har inte haft uppsåt till sådant men. Under alla förhållanden ska brottet inte bedömas som grovt och som brott av normalgraden är det preskriberat.

Utredning

Åklagaren har redogjort för att Tomas Johansson har varit medlem i internetforumet LS-tornet, där man kunde bli inbjuden till hemliga rum. Med hemliga rum menas olika chattforum som inte är öppna för vem som helst. Beträffande två rum var de öppna för personer med extra mycket kunskap och som var särskilt utvalda. Tomas Johansson blev inbjuden till ett sådant rum. Av välkomstmeddelandet framgår bland annat att ”såsom ni märkt är det är svårt (för att inte säga smått olagligt) att dryfta något om anläggningar som på något sätt är aktiva”.

Tomas Johansson har förklarat att han inte har något överintresse för militära anläggningar, även om han har ett intresse för det, utan han hade intresse för brandbevakningstorn och har även ägnat sig åt radiokommunikation. Han blev medlem i forumet och det blev som en terapi för honom. Han led av psykisk ohälsa som förvärrades och han har varit inlagd på sjukhus och fått ECT-behandlingar. Detta har gett honom minnesförluster och därför minns han inte så mycket från den här tiden.

Åklagaren har konfronterat Tomas Johansson med olika inlägg från användarnamnet DavidSigurd. Tomas har inte förnekat att han hade användarnamnet DavidSigurd, men inte heller vitsordat det. Tomas Johansson har dock varit sparsam i sina kommentarer och i stort sagt att han inte minns.

Vittnet FM060 har hörts.

Tingsrättens bedömning

Har Tomas Johanssons rättigheter enligt Europakonventionen för mänskliga rättigheter kränkts?

Försvaret har gjort gällande att försvarssekretessen försvårat förberedandet och utförandet

av försvaret för Tomas Johansson. Vittnet FM060:s identitet har varit okänd och försvararen har inte kunnat kontakta och ställa frågor till vittnet, vilket medfört att Tomas Johanssons rättigheter enligt Europakonventionen har kränkts. Försvaret har därtill gjort gällande att vittnet FM060 i det närmaste haft ställning som part i och med dennes anställning hos Försvarsmakten.

Enligt Europakonventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna har var och en vid prövningen av en anklagelse som riktas mot honom eller henne rätt att förhöra eller låta förhöra vittnen som åberopas mot honom, artikel 6.3 d.

Tingsrätten gör i denna del följande överväganden. Att försvarssekretessen medfört svårigheter för försvaret att utföra sitt uppdrag på ett fullgott sätt kan näppeligen ifrågasättas. Försvaret har emellertid tagit del av allt material från förundersökningen och har kunnat ställa frågor till vittnet FM060 under huvudförhandlingen.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser tingsrätten att Tomas Johanssons rättigheter enligt artikel 6 har tillgodosetts.

Vittnet FM060 är anställd av Försvarsmakten men detta påverkar enligt tingsrättens bedömning inte hans ställning som vittne.

Skuld

Innebörden av lagtexten

För att dömas för obehörig befattning med hemlig uppgift krävs att uppgifterna rört förhållande av hemlig natur, att befattningen varit obehörig samt att uppgifternas uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet (se 19 kap. 7 § brottsbalken som hänvisar till 5 § samma kapitel). Därtill ska det finnas uppsåt i förhållande till dessa omständigheter.

Förhållande av hemlig natur

Av förarbetena till aktuell bestämmelse anges följande avseende ”förhållande av hemlig natur”¹.

Med uttrycket ”förhållande av hemlig natur” menas sådant som verkligen är avsett att hemlighållas och som inte heller redan har blivit allmänt känt. Avsikten bör ha kommit till uttryck på något sätt, till exempel genom hemligstämpling, order eller anslag. Vissa förhållanden är alltid av uppenbart hemlig natur, t.ex. militära positioner under krig. Förhållanden utanför det allmännas verksamhet,

¹ prop. 2013/14:51 s. 22–23

t.ex. i krigsmaterielindustrin, kan också vara av hemlig natur. Det krävs inte att uppgiften faktiskt har hanterats i en verksamhet som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller att den som vidarebefordrar uppgiften lyder under en tystnadsplikt, så länge uppgiften skulle ha omfattats av en sekretessbestämmelse om den förekommit i det allmännas verksamhet.

Närmare om skuldfrågan

De försvarsanläggningar som omfattas av åtalet omfattas alla av besöks-, foto-, avbildnings- och inmätningsförbud och det rör sig inte om uppgifter som är att anse som allmänt kända.

Åklagaren har redogjort för användaruppgifter för DavidSigurd. Utifrån detta finner tingsrätten att Tomas Johansson låg bakom användarnamnet DavidSigurd.

Till stöd för att uppgifternas uppenbarande för främmande makt kan innebära men för Sveriges säkerhet, har åklagaren åberopat en menbedömning som upprättats inom Försvarsmakten samt förhör med vittnet FM060. Av den skriftliga menbedömningen framgår att ett uppenbarande av uppgifterna i internetforumet för främmande makt skulle föranleda ett betydande men för Sveriges säkerhet, vilket är den näst allvarligaste av de fem nivåer som används (inget men, ringa men, icke obetydande men, betydande men och synnerligt men). Avgörande för denna bedömning är så kallad aggregation, som inom Försvarsmakten definieras såsom förhållandet att den sammantagna konsekvensen av att flera uppgifter röjs överstiger konsekvensen för en enskild uppgift.

Vittnet FM060 har i sitt förhör redogjort för och exemplifierat hur uppgifterna i internetforumet skulle kunna användas av främmande makt för att påverka exempelvis Försvarsmaktens förmåga att försvara landet eller i övrigt förbereda inför krig eller konflikt. Vittnet har även klart redogjort för hur sammanställningen av uppgifterna bidrar till allvaret av de konsekvenser ett uppenbarande för främmande makt kan få.

Tingsrätten, som inte ifrågasätter den skriftliga menbedömningen och inte heller vittnets uppgifter, finner att Tomas Johanssons invändning om att uppgifter om många av de i målet aktuella försvarsanläggningarna kan hittas på olika öppna källor, saknar i sammanhanget betydelse. Innebörden av begreppet aggregation är förhållandet att den sammantagna konsekvensen av att flera uppgifter röjs överstiger konsekvensen för en enskild uppgift.

Det handlar således om uppgifter som avser förhållande av hemlig natur.

Tomas Johansson har inte varit behörig att befatta sig med de hemliga uppgifterna och följaktligen har hans befattning med dem varit obehörig.

Tingsrätten finner att Tomas Johansson har anskaffat uppgifterna (vilket inte omfattas av åtalet), han har befordrat dem samt röjt uppgifterna. Han har på forumet lagt ut bilder på anläggningar och kommenterat olika förhållanden rörande anläggningarna. Genom att ha publicerat dessa på forumet och därtill diskuterat detta med andra medlemmar har han befordrat och röjt uppgifter. Försvaret har invänt att det på forumet har varit flera som gjort inlägg och att man inte kan slå ihop deras uppgifter med Tomas Johanssons uppgifter. Tingsrätten delar dock åklagarens bedömning att man ska se till de sammantagna uppgifterna och inte varje uppgift för sig, det som kallas aggregation.

Tingsrätten finner utifrån menbedömning och vittnet FM060:s uppgifter att det objektivt är fråga om obehörig befattning med hemlig uppgift och att brottet på av åklagaren anförda skäl ska bedömas som ett grovt brott.

När det gäller uppsåtet kan tingsrätten konstatera att välkomstmeddelande till forumet inte kan tolkas på annat sätt än att det flaggades för att det som dryftades där kunde var olagligt. Tomas Johansson har i sina inlägg varit noggrann med att uppgifterna inte spreds utanför den slutna kretsen. Detta är omständigheter som talar för att han var medveten om att han ägnade sig åt olagliga handlingar, som han måste ha förstått rörde hemliga uppgifter. Trots det så publicerade han uppgifter och enligt tingsrätten var han likgiltig inför att det han ägnade sig åt och befattade sig med rörde förhållanden av hemlig natur, att befattningen varit obehörig samt att uppgifternas uppenbarande för främmande makt kunde medföra men för rikets försvar.

Tomas Johansson ska dömas enligt åtalet för grov obehörig befattning med hemlig uppgift.

Påföljd

Tomas Johansson är tidigare ostraffad. Han har uppgivit att han sedan en tid tillbaka är sjukskriven på grund av psykisk ohälsa.

Enligt tingsrättens bedömning rör det sig i detta fall om allvarlig brottslighet. Den fara för betydande men för Sveriges säkerhet som gärningarna inneburit, om uppgifterna kommit till främmande makts kännedom, har varit betydande. Det bör framhållas att denna risk inte har varit oväsentlig. Mot den bakgrunden anser tingsrätten att det brott som Tomas Johansson gjort sig

skyldig till har ett straffvärde som motsvarar åtta till tio månaders fängelse. Brottet har inte i förarbeten eller praxis angivet att brottstypen ska särbehandlas på grund av dess art. Högsta domstolen har uttalat att det finns anledning att iakttä stor försiktighet med att utan uttryckligt stöd i lagförarbeten bygga vidare på en allmänpreventiv grund när det gäller vilken inverkan som brottets art kan få i olika fall och att utrymmet för att genom rättsutveckling i praxissärbehandla ytterligare brottstyper med hänvisning till dess art är begränsat (se NJA 2014 s 559).

Straffvärdet för brottet är inte så högt att ett fängelsestraff är oundvikligt. Tomas Johansson har samtyckt till att utföra samhällstjänst och oaktat hans psykiska hälsa finner tingsrätten att han inte kan anses olämplig för en påföljd innehållande samhällstjänst. Tingsrätten bestämmer därför påföljden till villkorlig dom i förening med samhällstjänst. Alternativstraffet ska sättas till fängelse 8 månader.

Övriga frågor

Sekretessen ska bestå för de uppgifter som förebringats vid huvudförhandlingen inom stängda dörrar. För att tystnadsplikten ska gälla även för personer som närvarat vid förhandlingen inom stängda dörrar ska det s.k. yppandeförbudet fortsatt gälla..

Försvaret tillerkänns begärd ersättning och den kostnaden ska stanna på staten.

4. Rätten

Lagmannen Anita Wallin Wiberg samt nämndemän.

Digitalt signerad av lagmannen Anita Wallin Wiberg

5. Överklagandeinformation

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Gävle tingsrätt senast den 29 november 2022.

Överklagandet ska vara skriftligt. Gävle tingsrätt skickar det vidare till Hovrätten för Nedre Norrland.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Gävle tingsrätts namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Gävle tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Gävle tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Hovrätten för Nedre Norrland.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Hovrätten för Nedre Norrland skicka brev på det sättet.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till Hovrätten för Nedre Norrland tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen och det är kopplat till en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

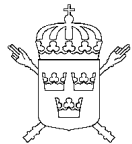
Hovrätten ger prövningstillstånd i 4 olika fall.

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.
2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Det krävs också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Gävle tingsrätt eller Hovrätten för Nedre Norrland om du har frågor.

2022-04-22

Ange dessa uppgifter vid kontakt med myndigheten

Gävle tingsrätt
Box 1194
801 36 GÄVLE

GÄVLE TINGSRÄTT
H6

INKOM: 2022-04-22
MÅLNR: B 3296-20
AKTBIL: 10

TR mål: B 3296-20
Handl.: OVR

1	Tilltalad: efternamn och alla förnamn		Tiltalsnamn	Yrke/titel
	Johansson, Stig Tomas		Tomas	
	Personnr	Medborgare i	Telefon	Tolkbehov
	19710619-7879	Sverige		
	Adress			
	Södra Åsgatan 58 LGH 1002 816 30 OCKELBO			
	Offentlig försvarare/ombud			
	Hennel, Michael, Advokatfirman Hennel AB, Södra Strandgatan 16, 802 50 GÄVLE			
	Frihetsberövande m.m.			
	Delgivningsuppgifter			

Ansvarsyrkanden m.m.

GROV OBEHÖRIG BEFATTNING MED HEMLIG UPPGIFT (0105-K043-20)

Gärning

Tomas Johansson har under perioden november 2015 t.o.m. juli 2016 inom riket, utan syfte att gå främmande makt tillhanda, obehörigen befordrat samt röjt hemliga uppgifter om försvarsverk, uppgifter vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för rikets försvar. Detta genom att på ett internetforum publicera hemliga uppgifter om 13 st försvarsanläggningar vilka framgår av **hemlig bilaga B sid 28**. Gärningarna är att bedöma som grova eftersom de hemliga uppgifterna rört förhållanden av stor betydelse för rikets försvar.

Lagrum

19 kap 8 § brottsbalken

Bevisning

Muntlig bevisning

1. Förhör med tilltalade Johansson
2. Vittnesförhör med FM060, Försvarsmakten som skall höras om de menbedömningar som gjorts av det hemliga material som Johansson befordrat samt röjt. Vittnesförhöret sker till styrkande av att ett uppenbarande av de hemliga uppgifterna för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet, samt att gärningen är att bedöma som grov eftersom de hemliga uppgifterna tillsammans rört förhållanden av stor betydelse för rikets försvar. (Personlig närvaro)

Skriftlig bevisning

1. Menbedömningar, hemlig bilaga B, till styrkande av att ett uppenbarande av de hemliga uppgifterna för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet, samt att gärningen är att bedöma som grov eftersom de hemliga uppgifterna rört förhållanden av stor betydelse för rikets försvar.
2. Identifiering utvisande att Johansson är användaren DavidSigurd, till styrkande av att Johansson på internetforumet LS-tornet befordrat och röjt uppgifter som anges i hemlig bilaga B sid 28. (Huvudprotokoll sid 13-20)

Syn

Förevisning de av hemliga uppgifter som befordrats samt röjts avseende de anläggningar som framgår av hemlig bilaga B sid 28. (Förevisas i samband med förhöret med FM060)

Handläggning

Beräknad tidsåtgång för förhandlingen ca 1 dag

Muntlig förberedelse i brottmål påkallas. Målet är komplext med hänvisning till bl.a. till ett flertal sekretessfrågor och sammanhängande frågor om offentlighet